

Posudek na diplomovou práci Bc. Kristýny Solařové **Analýza mimomanželské plodnosti v Česku a vybraných vyspělých zemích**

Výrazný a původně nepředpokládaný nárůst podílu dětí narozených mimo manželství ve vyspělých zemích od 70. let 20. století neprobíhal stejným tempem a dosahuje i dnes rozdílných hodnot. Navíc, stejná hodnota procenta dětí narozených mimo manželství nemusí znamenat stejné kontextuální skutečnosti.

Předložená diplomová práce Bc. Kristýny Solařové je v rozsahu 97 stran a je rozčleněna do osmi kapitol včetně úvodu a závěru. Tématem jsou nedávné změny mimomanželské plodnosti v období 1990-2019 specificky zaměřené na Česko, Japonsko a Itálii, tedy země, které se v blízké minulosti vyznačovaly podobným velmi nízkým procentem dětí narozených mimo manželství. Tato skutečnost se v uvedených zemích měnila rozdílně v nedávné době.

V první kapitole autorka vymezuje cíle, popisuje strukturu práce a formuluje výzkumné otázky a hypotézy. Druhá kapitola uvádí souvislosti mimomanželské plodnosti. Nejdříve jsou popsány obecně známé faktory. Dále je podrobněji specifikována situace v Česku. Pozornost je rovněž věnována kohabitacím včetně jejich typologie ale také problematice jejich zjišťování a z toho vyplývající obtížné srovnatelnosti, jejich společenském významu a proměnlivosti v čase. Důležité je také pojednání o osamělém mateřství. Autorka uvádí v tomto směru výsledky zahraničních studií a podrobněji relevantní literaturu pro Česko. Třetí kapitola je věnována teoriím rodinného a reprodukčního chování (teorie druhého demografického přechodu, teorie znevýhodnění a teorie racionální volby). Tato sekce věnovaná uvedení do problematiky, na základě rešerše relevantní literatury, je zdařilá a čtenářsky dobře napsaná. Čtvrtá kapitola podrobně a správně popisuje datové zdroje a demografické metody s popisem způsobů jejich výpočtu.

Vlastní analytická studie je obsahem kapitol 5, 6, 7. Pátá kapitola je věnována analýze mimomanželské plodnosti v Česku v letech 1990-2019, přičemž jsou zde použity jak klasické metody demografické analýzy, tak v podkapitole 5.5 náročnější binární logistická regrese. Zvolené období dobře ilustruje zásadní změny v mimomanželské plodnosti ke kterým v těchto letech v Česku docházelo. Autorka správně začíná analýzu trendů pomocí jednodušších deskriptivních charakteristik, pokračuje diferenčními ukazateli podle vzdělání, změnami v časování a profily podle pořadí. Následují hlubší analýzy za použití dekompozičních technik a zkoumáním vlivu vybraných faktorů na rozdíly mezi dětmi narozenými v manželství a mimo manželství pomocí regresní analýzy (binární logistická regrese). Výsledky potvrdily vliv měnící se struktury podle rodinného stavu na narůstání frekvence dětí narozených mimo manželství. Zajímavé je oslabování šance mít mimomanželské dítě u žen se základním vzděláním oproti těm s maturitou v čase. Pohled na situaci, pokud jde o mimomanželskou plodnost v Itálii a Japonsku, je prezentovaný v šesté kapitole. Volba těchto zemí je vhodná proto, že nepatří k avantgardě, ale naopak přes svou ekonomickou vyspělost se řadí k „zadnímu voji“ v mimomanželské plodnosti. Přitom všechny tři země (Česko, Itálie a Japonsko) měly na počátku sledovaného období, kolem roku 1990, velmi podobné hodnoty, ale v dalších letech se trendy diferencovaly (kapitola 7). Právě porovnání s Itálií, respektive Japonskem, na základě dekompozice, ukazuje, že současné rozdíly v úrovni plodnosti ve prospěch České republiky oproti Itálii i Japonsku souvisejí s vyšší mimomanželskou plodností v ČR a daleko méně se strukturou podle rodinného stavu. Analytické kapitoly jsou metodicky kvalitně zpracovány a cenné jsou komentáře, které jsou zasazeny do širších souvislostí.

Hodnotíme-li předloženou diplomovou práci Bc. Kristýny Solařové jako celek, lze říci, že je velmi kvalitně provedena, a to jak po stránce obsahové, tak formální (technické). Stylisticky je velmi dobře napsána. Představuje podrobnou a kvalifikovanou informaci. Splňuje požadavky kladené na magisterské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.